

ZAHVALA »TRBOVELSKEGA SLAVČKA«

V marcu je priredil pevski zbor »Trboveljski slavček« koncerte v Mariboru, Rušah, Celju, Ljubljani in Litiji. Doživel je povsod izredno naklonjenost, pozornost in ljubeznivost javnih korporacij, raznih društev in posameznikov. Prav vsem bodi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala s prošnjo, da tudi v bodoče podpirajo tako topla in vsestransko delovanje in stremljenje zbora.

Posebna zahvala pa naj velja vsem tovarišicam in tovarišem, ki so s svojo neomajno vztrajnostjo in velikim razumevanjem podprli delovanje svojega tovariša.

Uprava zbora.

— Uprava Učiteljskega doma v Ljubljani, Zibertova 27, prosí vse one tovariše, ki že sedaj priglajašjo svoje sinove v naš internat za prihodnje šolsko leto in žele propekt, naj potrpe, ker bo izšel tiskan pravilnik. Prejmejo ga pravočasno. Ob tej priliki prosí uprava vse tovarišice in tovariše, ki nameravajo zaupati svoje sinove našemu domu, da jih priglase že sedaj in si zagotovijo mesto.

— Dve dvoglasni mladinski pesmi s spremljevanjem klavirja ali harmonija (»Mamica moja je strašno bogata« in »Jaz mislim nate, mati«), primerni za materinsko proslavo, se dobijo, dokler se ne izčrpa majhna zaloga, proti povračilu poštinih in odpravnih stroškov

za malenkost 3 Din (v znakah) pri izdajatelju teh publikacij A. Kosí-ju v Središču ob Dravi.

— Društvo upok. učiteljstva za dravsko banovino ima svoj redni letni občni zbor v četrtek, 2. aprila ob 15. uri v Ljubljani pri Novem svetu z običajnim dnevnim redom. Člani, udeležite se ga v polnem številu!

— Poročil se je na Marijin praznik dne 25. t. m. v Mariboru tov. Bajlec Ivan, učitelj v Zg. Sv. Kungoti, s tov. Tildo Beloglavec, učiteljico v Sv. Vidu pri Ptujju. Čestitamo!

Osebnne zadeve

— i Reaktivirana sta Mirko Ljubič, bivši učitelj v Dol. Lendavi in Bogomir Brejc, bivši učitelj v Stari Oselci.

— i Razrešen je dolžnosti sreskega šol. nadzornika Ivan Horvat, doslej nadzornik v Krškem.

— i Premeščeni so: Lidija Cotman iz Bele cerkve v Podblico, Gabrijela Muhčič iz Ptujja v Slov. Bistrico, Antonija Ravnikar iz Cirkocev v Maribor, Kamensček Valerija iz Dolja v Šmarje pri Jelšah, Marija Gabrovšek-Ruter iz Šmarja v Razvanje pri Mariboru.

Listi

o učiteljstvu, šolih, prosveči in JUU

— i »Za temeljno strokovno šolo« je naslov članka v »Slovenec« od 19. III., ki se zavzema za to, da bi na meščanski šoli poučevali samo učitelji-pedagogi, ne pa strokovnjaki brez učiteljske izobrazbe.

— i Prosvetni problemi v senatu. Senator dr. Kramar je govoril o nacionalni, socialni in kulturni škodi, ki so jo povzročile zadnje premestitve učiteljstva v dravski banovini. Govoril je tudi proti monopolizaciji šol. knjiga za vračunavanje službenih let učiteljem bivših CMD šol ter za ureditev vprašanja premeščenja učiteljev v smislu zahtev JUU. — Prosvetni minister je odgovoril, da je bilo premeščenih res nad 270 učiteljev, a 160 na lastno prošnjo, 20 ker niso imeli starostne klasifikacije za tista mesta, 12 zaradi nedostojnega vedenja in 23 zaradi sporov s prebivalstvom. Ničče zaradi sokolskega dela. (»Glas naroda« 19. III.) Približno isto je odgovoril predsednik vlade na interpelacijo Timotijevića in tovarišev v tem pogledu.

— i O izpremembah na šolah v Gotenici pri Kočevju in v Prežganju pri Litiji piše »Domoljub« od 18. III. V Prežganju se bo najbrže šola letos povečala.

— i Inšpektor ministrstva v pokoju in eden najboljših pisateljev šolskih knjig Jovan Kangerga je umrl. (»Slovenec« 21. III.)

— i Ob ukinitvi gospodinjске šole v St. Juriju piše med drugim »Nova doba« od 20. III. Ta šola je bila edina te vrste, ki so jo vodile strokovno izsolane civilne učiteljice. Šolske sestre imajo v naši banovini v rokah ostalih 8 šol. Izgleda tako, da je bila šola v St. Juriju v neprijetno napotje, ki se mora odstraniti že zato, da bodo imele šolske sestre v svojih rokah vso izobrazbo naše ženske kmečke mladine. (»Nova doba« 20. III.)

— i V Sloveniji je bilo premeščenih 270 učiteljev. Minister je rekel, da je za ta ukrep dobil 80 zahval od raznih organizacij. (»Delavska politika« 21. III.)

— i Glede na Sušnikov obisk na Koroskem piše »Straža v viharju« od 15. III.: Prava resnična nemška fronta, ki je skrita za raznimi Heimatschutzji itd., se pripravljajo na slovesen pogreb koroskih Slovencev! Pred smrtjo je treba dati bolniku še nekaj injekcij, da lažje umre! Sedanja parada je bila taka injekcija.

Samo ena beseda, pri prvem vprašanju razodete resnice, pa bi preprečili vse gorje in mnogo nesrečno tavajočih ljudi bi imeli sedaj pomlad in cvetje. Resnica! Kako ovedati? Saj to vendar ni mogoče. In vendar je. Gospod predavatelj je prečital iz nekega ameriškega zdravniškega lista v dokaz, da je to mogoče, sledeč primer: na vprašanje malega dečka, kje so dobili sestrico (saj naši otroci vprašujejo celo za punčice, kje smo jih kupili ali pri Krisperju ali Schmidtu) je mati odgovorila: »tvoja sestrica je iz moje krvi, zato sem sedaj tako blede in ležim.« Deček je vprašal za sebe. Mati: »Tudi ti si iz moje krvi, zato si tako čvrst in lep, zato si moj, samo moj!« Ali ni to najboljša razlaga, da je res njen? Otrok spozna, da je del svoje matere in jo bo kot tako vedno spoštoval. Ali lahko s »štorkljo« dokažemo tako otroško svojo last? Mogoče ga je slučajno pustila pri družini. Otrok vendar nima še natančnega pojma o spolu in zato si pri tako nedolžnem odkritju ne bo mislil ničesar drugega kot samo to, da je del svoje mamicе, da je on zato pri njej, da se imata zato tako rada. Resnica o spolu raste z leti razvijajočega se človeka. To je naloga staršev, učiteljev in duhovnikov. Tako vzgojeni ljudje bodo vedno resnično spoštovali svoje matere, mladeniči tudi svoje neveste, ljudje svoje otroke. Tako pa vidimo včasih mlade ljudi opite, razuzdane, prešerne v vprašanju spola, njih »izkušeneštvo« gre tako daleč, da okusijo nprav vse, vse. Ali naj bo to priprava za zakon? V krvi je zapisano vse ponočevanje, neredno življenje, pijančevanje, bolezní, vse, kar se prenese na potomstvo. Nedolžni otroci pa plačujejo potem za grehe svojih staršev.

Gospod predavatelj je iz vsega tega izkristaliziral prav zlato nauke za mladino. Al-

— i Z ozirom na notico »Mestna občina plačuje« v štev. 32. »Učit. tovariša« smo prejeli:

POJASNILO SOKOLA I NA TABORU V LJUBLJANI

k članka »Kako so gospodarili v Ljubljani«, priobčenem v št. 55 »Slovenca« z dne 6. marca 1936.

Za gradnjo sokolskega doma na Taboru je delovalo posebno »Društvo za zgradbo«. Prvotni gradbeni program je vseboval ureditev takšnega nejavnega kopališča, ki bi zadovoljevalo potrebam društvenih telovadskih pripadnikov. Pred odločitvijo o tem vprašanju je društvo prejelo dopis mestnega magistrata z dne 26. junija 1926 s prošnjo, da »poda pismeno izjavo, pod kakšnimi pogoji bi bilo pripravljeno prirediti projektirano kopališče v prezemskih prostorih svojega doma na Taboru tako, da bi bilo dostopno tudi širši javnosti«. Društvo se je temu vabilu odzvalo z izjavo z dne 12. julija 1926. S tem pričeta pogajanja so bila končana s pogodbo, ki jo je takratni vladni komisar odobril z odlokom z dne 16. januarja 1928. S to pogodbo se društvu niso priznale vse upravičene zahteve, dasi je na iniciativo mestne občine zgradilo moderno, vsem zdravstvenim zahtevam ustrezajoče javno kopališče ter s tem znatno prekoračilo svoj prvotni investicijski in gradbeni program.

S to žrtvijo je društvo mnogo pripomoglo k zdravstvenemu napredku vzhodne Ljubljane in okolice. Po razidu »Društva za zgradbo« je prešel sokolski dom na Taboru v last Sokola I, ki je tudi s svoje strani mnogo pripomogel k zdravstvenemu napredku vzhodne Ljubljane in okolice, kjer zlasti prebivajo neimoviti sloji, ki so navezani na uporabo javnih kopališč. Javno kopališče na Taboru je od zgraditve doma odprto brez presledka leto in dan. Sokol I. z velikimi naporí prenaša ogromna bremena, ki so mu ostala po gradnji doma. Ogromen del teh bremen je bil društvu povzročeno ravno z razširjenjem kopališkega programa. Vendar se je društvo vedno zavedalo zdravstvenih nalog, ki jih izpolnjuje tudi potom svojega javnega kopališča. Vso dobo od otvoritve leta 1927. dalje se je v tem kopališču brezplačno kopalo vsak teden povprečno 600 društvene mladine, večinoma

kohol je resnično največji sovražnik človeštva. V pijanosti stori včasih človek dejanje, od katerega bi se v treznosti z gnusom odvrgel. Mladina, proč od alkohola in lepe bodo vse pomladi. Alkohol povzroča največ moralne propadlosti, on polni bolnišnice, ječe in norišnice. »Skušeni« mladi ljudje naj stopijo v zakon le z »skušenimi«, ker stara navada je železna srajca. Zato pa postanejo nekateri mladi zakoni hitro »monotonni«, ker so neizkušene mladenke poročile »izkušene« mladeniče ali pa obratno. Zato mož popiva, zato deca doma joče, zato nesoglasje. Svet naj bo mladim ljudem zakon o podedovanju. Ne zdrave družine, ne zdrava država.

Proč z mentaliteto današnje družbe in gotovih voditeljev, ki sodijo človeka po rodbini in sorodstvu, po političnem prepričanju, po zunanosti, puščajoč v nemar resnično in pravilno kvalifikacijo mladega individua: lepoto duše, mladost in sposobnost za delo.

Ako pa doseže mlad človek višje mesto, na se vedno spomni svoje trnjeve poti in naj bo vedno v pomoč sočloveku.

Najboljše sredstvo za zdravje, moralnost, borbenost in srečo mladih ljudi je delo. Mladina naj dela, v delu naj tekmuje, v njem naj uporabi vso svojo energijo, v njem naj krepi svojo moralnost in podjetnost. Ako ima šolsko delo, naj se uči jezikov, dela v različnih društvih itd. (to velja že za napol odrasle). Mladino zaposlimo vedno z delom, ki ji ugaja.

Svoje tako važno medicinsko-znanstveno in pedagoško predavanje je gospod predavatelj končal z optimističnim vzklikom: »Težki so časi, vendar so samo začasni, boljši pridejo, mladina naprej v resnično pomlad...«

Rupnik Vinko, Ljubljana

šolarjev in dijakov. Pri kopanju se ne more nihče prehladiti, ker je kopališče zaprto in vedno primerno ogreto. Iz teh ugotovitev in dejstev izhaja, da je prispevek mestne občine odtehtan s povzdigo zdravstvenega napredka in da je naše društvo odnosno njegov lastniški prednik z izgraditvijo javnega kopališča na Taboru doprinesel temu napredku žrtev, ki ne zasluži nobene graje. Uprava Sokola I.

— i V Avstriji so zaradi narodnosocialistične agitacije zaprli mnogo profesorjev in učiteljev. (»Murska krajina« 22. III.)

— i Nova knjižna založba »Piramida« se je ustanovila v Mariboru. Izdajala bo mesečno revijo za politična, socialna in kulturna vprašanja ter 4 knjige letno.

— i O premestitvi šol. upr. Mihelčiča iz Ježice ima »Slov. Narod« od 18. III. notico, kjer govori o njegovi delavnosti in da so zbrali starši 170 podpisov proti njegovi premestitvi.

— i Glede odličnjakov in njih uspehov v življenju se je razvnela v listih precejšnja polemika. Zdi se, da so se v Nemčiji in v Avstriji odličnjaki še precej dobro obnesli, v Franciji pa ne. Od 1000 dijakov, ki so dovršili univerzo, jih je napravilo 27 samomor, 58 je imelo zaradi raznih grehov opravka s sodnijo, 158 jih je menjalo poklic, od 258, ki so se hoteli posvetiti zdravilstvu, so postali samo 83 zdravniki in samo 2 bolj znamenita. Značilno je tudi to, da se je od 1000 odličnjakov le 314 poročilo, pa še od teh se je 39 prav naglo ločilo. (Po listu »Berliner Tageblatt« od 18. III.)

— i Glede Sokolstva je izjavil minister Rogič v senatu: Osrednja organizacija za ljudsko vzgojo je in ostane Sokolstvo, ki mora pretopiti vse dele našega naroda, zlasti mlado generacijo, v čvrsto in krepko jugoslovansko narodno celoto. (»Jutro« od 21. III. in »Mariborski večernik« od 21. III.)

Za spomlad 1936
priporoča *torška*

Škabarne Ljubljana
zadnje manufakturne novosti.

— i Da se dvigne zanimanje za letalstvo se vršijo na letališču v Polju pri Ljubljani predavanja za dijaštvo in poskusni poleti. (»Jutro« in »Slovenec« od 22. III.)

— i Dograditev bežigradske šole v Ljubljani je po zagotovljenem posojilu »Suzorja« v znesku 5 milijonov Din zagotovljeno. (»Slovenski dom« 21. III.)

— i Nove in močnejše radijske oddajne postaje dobijo po izjavi ministra za pošto, brzojav in telefon Beograd 100 kw, Zagreb, Ljubljana in Skoplje 20 kw, Maribor in Dubrovnik 10 kw. (»Jutro« in »Mariborski več.« 21. III.)

— i »Tuberkuloza in jugoslovanski književniki« je zanimiv članek, ki ga je napisal dr. Iv. Pregelj v glasilu »Delo proti tuberkulozi«. II. štev. Od tu izvemo, da so umrli pri nas za tuberkulozo: poleg drugih Turnograjska, Jurčič, Kerstnik, Gestrin, Pagliaruzzi, Kette, Murn, Premk in Kosovel. Motivično uporabljajo tuberkulozo v svojih delih: Kerstnik, Tavčar, Cankar, Pregelj in Magajna. — Zaključuje takole: Velika socialna bolezen našega naroda kliče po oblikovalcu v naši umetnosti. Umetnostno prikazana tuberkuloza bi več izdala, kot sto profilaktiki posvečenih razprav.

— i Književna produkcija v Rusiji. Leta 1934. je izšlo v Rusiji 44.460 knjig v nakladi 479.501.000 izv. Največjo naklado so dosegle otroške knjige ca 39.600 izv., učbeniki za ljudske šole 33.600, učbeniki za srednje šole 31.900 izv., najmanjša pa znanstvene knjige 2900 izv. (»Slov. Narod« od 23. III.)

— i Iz ekspozicija finančnega ministra pred senatom: Prejemki državnih uslužbencev so potisnjeni na minimum, v katerega ni več dovoljen noben poseg, na minimum, ki ga bo treba popraviti s povišanjem, ko bodo to dovoljevale gospodarske in proračunske razmere v naši državi. Prav tako bo treba ublažiti sedanji obseg določb, ki jemljejo doklade in ovirajo zaposlitev upokojencev, tudi takih, ki morajo delati, da bi lahko krili svoje življenjske potrebe, česar iz svojih pokojninskih prejemkov ne morejo storiti. (Dnevnik 24. III.)

— i Vzgojni teden je priredilo v Mariboru društvo »Krščanska šola«. Predavala sta tudi prof. Iv. Prijatelj in prof. Bogovič. (»Slovenec« 24. III.)

— i Glede nekatoliške vzgoje. Vprašanje šole urejuje kanon 2319 § 4., ki pravi: »Izobčenju, ki je pridržano ordinariatu, zapadejo oni starši in staršev namestniki, ki vedoma izročijo otroke v nekatoliško vzgojo in pouk.« Šolska mladina se ne sme voditi k verskim proslavam drugovercev, dočim je udeležba pri izvencerkveni proslavi dovoljena, ker je samo comunicatio civilis. (Oglasnik Lavantinske škofije št. 663., let. 1936., št. 3.)

— i Znamke in šola. Dunajski mestni šolski svet je zaprosil ravnateljstva vseh šol, naj poskrbijo, da bodo imeli učenci, ki zbirajo znamke za svetovalce učitelje filateliste, ki bodo med odmori dajali učencem razne nasvete.

Učiteljski pravnik

— § Odgovor na vprašanja L. P. B. ad 1. Večkrat smo že povedali na tem mestu, da pripada učiteljem zakoncem, če službujeta v istem kraju, le ena stanarina in kurivo za enega učitelja;

ad 2. Po zakonu o narodnih šolah imajo pravico do stanarine in kurivo vsi drž. učitelji narodnih šol, v kolikor ni drugače odredeno s posebnimi odredbami (§ 30. fin. zak. 33/34).

Koliko časa se izplačuje stanarina učitelju, ki je na bolezenskem dopustu, ni odredeno s posebno uredbo.

Stanarino izplačujejo občine v okvirju svojega proračuna osebam, ki so opravičene do prejemanja teh zakonito uveljavljenih dohodkov v polnem obsegu.

Kako se postopa v spornih primerih, je razvidno v okrožnem razpisu banske uprave IV. str. 9905/I iz l. 1934., ki se nahaja v zbirkah razpisov na šolah.

Pritožba na upravno sodišče ni v nobenem primeru kolka prosta. (Roč. kat. str. 198.)

Mladinska mafica

— mm Prihodnji teden izide v izrednih publikacijah Mladinske matice zbirka bolgarske mladinske proze »Pirhi«. Tone Potokar je zbral tu od najboljših bolgarskih mladinskih pisateljev 25 umetnin in jih je poslovenil. Dodal je tudi kratek pregled bolgarskega mladinskega slovstva. Zato ne bo zbirka samo prijeten posladek za našo mladino, ampak pride knjiga prav tudi vsakemu učitelju, da bo imel vsaj mal v pogled v bogastvo mladinskega slovstva bratskega naroda. To bo prva bolgarska mladinska knjiga, ki izide v slovenščini. Knjiga izide na večjem formatu kot so izhajale izredne publikacije M. M. doslej, na boljšem papirju, z večbarvno naslovno stranjo in deloma dvobarvno ter prinese nad 80 ilustracij 26 naših najboljših ilustratorjev. Knjiga bo torej v tem pogledu pravi unikum. Kljub temu bo stala kartonirana le 20 Din in vezana v polplatno pa 26. To seveda samo v prednaročilu pri M. M. Po knjigarnah se bo prodajala knjiga 25% dražje.

— mm Šesta številka »Našega roda« je izšla in se je tudi že razposlala. Kdor je ni še naročil, naj to nemudoma stori.

Učiteljski pevski zbor JUU

— pev Plovdivsko pevsko društvo v Plovdivu v Bolgariji bo priredilo v dneih od 17. do 19. aprila t. l. proslavo ob priliki 40 letnega obstoja. Med ustanovitelji tega društva je bil tudi naš rojak prof. Bezenšek. — Ob tej priliki organizira Jugoslovansko-bolgarska liga v Ljubljani 10—14 dnevno ekskurzijo po vsej Bolgariji. Našim tovarišem (-icam) se nudi lepa prilika, da si ogledajo našo bratsko državo. Kdor se želi pridružiti tej ekskurziji naj se javi pri tajniku lige g. V. Bučarju, Miklošičeva cesta 12b, do 1. aprila t. l. Stroški za vožnjo in oskrbo znašajo 1250 Din. Potni list si mora preskrbeti vsak zase.

Šolski radio

— r XXIV. teden. Torek, 31. marca bo govoril v šolskem radiu g. Vojko Jagodič. Pod naslovom »Ljubo doma — kdor ga ima« bo razgovor o nalogah, ki so jih poslali poslušalci šol. radia. Opisali so svoj rojstni kraj. I.—III.

V petek, 3. aprila bo predaval g. Ivan Michler »O postanku jam in drugih kraških pojavih.« V obliki izleta bo predavatelj seznanil mlade poslušalce z morfološkim opisom kraške pokrajine s posebnim ozirom na goli in obrasli Kras. Natančneje bo pojasnil postanek jam in druge kraške posebnosti. Dotaknil se bo pri tem tudi narodnega gospodarstva. II.—III.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, dne 29. marca ob 16. uri predaval g. inž. Skubic: Zvišajmo rodovitnost sadnega drevja!

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

— iz Izvršnom odboru Jugoslovenskog učiteljskog udruženja — Beograd. — Sa sednice upravnog odbora sekcije pozdravljamo drugove u izvršnom odboru želeći da i nadalje istraju u borbi za staleska prava. — Cetinje. — Velimirović.

— iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju — Beograd. — Učitelji grada Sente i sreza senčanskog sa svoje prolečne skupštine jednodušno i najsrdačnije pozdravljaju izvršni odbor na čelu sa g. Ivanom Dimnikom.